

NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: JWa

Dato: 15. des 2016

Høring- rapport fra regjeringens ekspertutvalg for Grønn konkurransekraft

Norsk Bonde- og Småbrukarlag vil innledningsvis slå fast at Norge er et «grasland». En forutsetning for å få utnyttet arealressursene rundt omkring i vårt langstrakte land er at det dyrkes gras til grovføretende husdyr for produksjon av mjølk og rødt kjøtt. I rapporten nevnes muligheten for å utnytte gras for prosessering i bioraffinerier og til bruk både som ingredienser i mat og som for til enmagede dyr som kylling og gris. Dette virker urealistisk i vesentlig omfang.

En rapport fra FN organisasjonen FAO viser at utslippene per kilo storfekjøtt er på rundt 18 kilo CO₂- ekvivalenter i Vest-Europa, godt under det halve av snittet på verdensbasis. Hovedgrunnen til at utslippene er lave i Norge er at vi har friske dyr som vokser raskt og utnytter fôret godt. Den norske kombinasjonskua av rasen NRF som produserer både melk og kjøtt gir også mindre klimagassutslipp enn ammekua for spesialisert kjøttproduksjon. Avdråttøkningen vi har sett i norsk melkeproduksjon de siste årene har gitt som resultat at vi trenger færre melkekyr. Dette har blitt kompensert ved økt spesialisert kjøttproduksjon og import. Begge deler øker klimagassutslippene. Det bør av denne grunn ikke stimuleres til en ytterligere avdråttøkning gjennom virkemiddelbruken i jordbruksavtalen.

Arbeidsgrupperapporten «Landbruk og klimaendringer» av 19. februar 2016 slår fast at *”Landbruket må være en del av klimaløsningen”*. Rapporten slår fast at klimaendringene må motvirkes gjennom utslippsreduksjon og økt opptak og lagring av karbon. Det må skje en sterk omlegging fra bruk av svart, fossilt karbon til fornybart, grønt karbon som er bundet løpende gjennom fotosyntesen i et evigvarende kretsløp. Derfor må jord- og skogbruket spille en sentral rolle i «det grønne skiftet». Jord- og skogbruk har et stort potensiale for økt karbonbinding i biomasse.

Tiltakene må gjennomføres på hver enkelt gård. Virkemidler som retter seg mot å identifisere, spre kunnskap om og utløse klimatiltak på gårdsnivå vil derfor være sentrale i det videre arbeidet.

Det har blitt etablert virkemidler i jordbruksavtalen som er sentrale i landbrukets klimaarbeid, og dette må følges opp med bevilgninger til effektive tiltak. Det handler både om prioriteringer

innenfor de etablerte program og ordninger og ekstra midler i flere ordninger. I tillegg må klimaarbeidet suppleres med virkemidler utenfor jordbruksavtalen.

Ulike tiltak fra jordbrukets side som har positiv effekt på utslippet av klimagasser:

- Drenering
- Redusert matsvinn
- Økt beiting
- Økt lagring av karbon i jord
- Tidligere høstestadium av grovfor kombinert med nedjustering i bruken av kraftfor
- Bedre utnyttelse av husdyrgjødsel-N som erstatning for kunstgjødsel-N framstilt med basis i fossil energi.
- Økt innblanding av bioenergi og fornybart drivstoff i maskinparken som er framstilt fra avfall og rester
- Økt bruk av bio- og fornybar energi i bygg og oppvarming, f.eks. avfall, flis av kratt og slipvirke.
- Økt bruk av alternativ energi, bl.a. sol, vind, jordvarme mm
- Større grad av lokalt salg, avsetning og handel

God drenering gir økt avlingsnivå med samme ressursinnsats og økt binding av CO₂ i jorda. Det er behov for drenering på ca 800.000 dekar totalt for norsk jordbruk. Grøfting har også en rekke positive klima- og miljøeffekter som vil gi en betydelig mindre danning av lystgass som bidrar til drivhuseffekten. Lystgass dannes ved ugunstig vanninnhold i jorda, dårlig jordstruktur, jordpakking som følge av for tung mekanisering osv. For klimagassen metan skjer det et netto opptak i godt drenert landbruksjord og følgelig et redusert metanutslipp til luft. (Bioforsk Rapport 6 (128) 2011). Disse forholdene illustrerer den store betydningen godt drenert jord kan ha for omfanget av klimagassutslippene.

Mulighetene for å iverksette klimakuttpotensialet i jordbruket er i all hovedsak avhengig av de beslutninger som blir tatt på det enkelte gårdsbruk. For å utløse klimatiltak må det jobbes med å påvise effektive klimatiltak på hver enkelt gård og formidle kunnskap om disse, samt å innrette virkemidlene slik at næringsutøverne har et økonomisk handlingsrom og motivasjon til å gjøre nødvendige investeringer for å oppnå klimateffektiv drift og klimatilpassing av produksjonen. Det er svært viktig at diskusjonen om reduksjon i utslippet av klimagasser ikke utelukkende ender opp i en teknologidebatt, men at en faktisk går til kjernen av denne problemstillingen som er et for høgt forbruk av fossilt karbon. Diskusjonen rundt reduserte utslipp av klimagasser må heller ikke ende med at primærnæringene som, i praksis forvalter fotosyntesen og den løpende bindingen av karbon i atmosfæren, blir sittende igjen som syndebukken fordi produksjon av mat og fiber aldri vil bli utslippsfri.

Skog som klimatiltak

Det er særlig to av klimatiltakene som arbeidsgrupperapporten «Landbruk og klimaendringer» kommer med, som bør ha fokus ved nærmere prioritering av bevilgningen til skog over jordbruksavtalen:

- Tiltak for å øke skogens karbonlager (planting på nye arealer, tettere planting, planteforedling og gjødsling) må øke betydelig i omfang dersom Norge skal ta sin forholdsmessige del av ansvaret for det globale behovet.
- Det er behov for økte investeringer både i opprusting av eksisterende skogsbilveier og i nybygging for å få tilgang til skogressursene på en effektiv måte. Behovet for nybygging gjelder særlig i plantet skog på Vestlandet og i Nord-Norge. Tilskuddsordningen bør stimulere til et rasjonelt veinett på tvers av eiendomsgrensene.

I en situasjon der det diskuteres noen øre endring på drivstoffavgifta er det på tide at det tas tak i mer fundamentale utfordringer i det grønne skiftet. I forbindelse med utnyttelse av tømmerstokken er det slik at byggeindustrien kan bli motoren i det grønne skiftet. Vi trenger kontinuerlig fornying av boliger og næringsbygg. I dag står byggeindustrien for opp mot 40% av CO₂ utslippet når vi regner med hele produksjonsprosessen. Stål, betong, isolasjonsmateriale og ventilasjonsutstyr er enormt ressurskrevende å produsere og dyrt å resirkulere. Det må i størst mulig grad bygges i treverk.

Med hilsen

Olaf Godli, gen.sekr

Johan Warlo, rådgiver